

Stefan Top izabire modernu, biografsku temu: studiju o repertoaru 88-godišnjeg flamanskog pjevača narodnih pjesama.

Jean Ure govori o primjeru odnosa povijesti i narodne tradicije (pogubljenje vlašskog princa Constantinea Brincoveanua 1714).

Dva posljednja priloga, Stojanke Bojadžieve te Mary Ellen Brown i Paula Smitha, bave se regionalnim katalozima baladâ.

Nives Ritig-Beljak

Dragutin Mićović, Krajišnička epika, SANU, Balkanološki institut, knjiga 10, Beograd 1980, 184 str.

U knjizi Dragutin Mićović govori o muslimanskim narodnim epskim pjesmama koje pjevaju o Krajišnicima. Sadržaj knjige je ovaj: uvodne napomene, pet poglavlja, zaključak, sažetak na francuskom i indeks imena.

U **Uvodnim napomenama** autor kaže da je iz bogate i opsežne građe našeg usmenog epskog stvaralaštva izdvojio »krajišničke pesme kao značajan i zanimljiv fenomen ne samo bosansko-hercegovačke, nego i celokupne narodne poezije na srpskohrvatskom jeziku« a istraživanja je usmjerio u tri osnovna pravca: prvo, pokazuje realne povijesne osnove nastanka epike o Krajišnicima, drugo, prikazuje krajišku epiku od prvih spomena i bilježenja do analize njezinih sadržaja i razvoja i, treće, osvrće se na širenje krajiških pjesama i izvan jezično-pjesničkog područja bosansko-hercegovačke epske narodne poezije.

U prvom poglavlju: **Krajina kao geografski pojam** riječ je o nazivu, vremenu i prostoru Krajine, o tragovima i bilježenju toga pojma, za koji autor kaže da »krajište, Krajišnik i Krajina već se od Dušanovog doba zapažaju kao posebna područja na kojima postoje posebne obaveze i zapovednika i stanovnika«. D. M. prati promjene »tursko-hrišćanske

granice, sve do pojave prvog **bosanskog krajišta** u XV veku, pa do **Krajine** koja se uspostavila u šesnaestom, a naročito sedamnaestom veku« i zaključuje da je Krajina — jednako kao ona koja je prolazila današnjom Bosanskom krajinom, Likom a i Slavonijom, kao i na strani prema Mletačkoj Republici, bila sudbinsko poprište međusobnih sukoba, svakodnevnog četovanja i nemira, prije svega, najbližih stanovnika i onih koji su izravno sudjelovali u obrani granice s jedne i druge strane. Dalje se na primjerima povijesne građe posebno govori o »uhodarstvu«, »prevođenju stanovništva«, »oslobađanju iz ropstva pomoću otkupa«, »oslobađanju iz ropstva zamenom, na veru, zbog prijateljstva«, o »pogibijama na bojnopolju, megdanima« te »trgovini, poklonima, svakodnevnim uslugama na Krajini« i drugom.

U drugom poglavlju: **Pomeni, beleženja i objavljivanja muslimanskih pesama o Krajišnicima** posebno se govori o predvukovskom periodu, Vukovoj vezi s muslimanskom epikom, o muslimanskoj epici u zbirka-ma Jukića, Marjanovića i Sunjića, u Bogišićevim rukopisnim zbirka-ma, u zbirci Koste Hörmanna, u zbirci Matice hrvatske, o muslimanskim pjesmama koje je prikupio Milman Parry, o bilježenjima Matije Murka, o kolekciji Omer-bega Sulejmanpašića Despotovića iz Sarajeva i drugim zbirka-ma i izvorima.

U trećem poglavlju: **Krajišničke pesme među ostalim muslimanskim junačkim pjesmama** govori o sadržajima, karakterističnostima i ličnostima navodeći zašto su te pjesme izdvojene iz muslimanske junačke poezije, a onda opširnije govori o junacima te poezije — Turcima Krajišnicima: Mustafi Hrnjici, Mustajbegu Ličkom, Aliji Bojičiću, Kurtićima, Atlagićima, Cerićima, Badnjakovićima, Arnautovićima i dr., što potvrđuje da se radi o događajima i junacima prije svega iz 16. i 17. stoljeća — upravo onog doba koje je u kršćanskoj epici dalo bogatu pjesničku građu i pjesme tzv. uskočkog

i hajdučkog ciklusa. I stoga po Krajišnicima, uzimajući u obzir povijesno značenje tih branitelja turske Krajine, Mićović smatra da je pjesme o njima najprikladnije zvati — krajišničkim pjesmama, kao što su uskočke i hajdučke pjesme, s kojima krajišnička poezija ima najviše sličnosti i veza, dobile ime po uskocima i hajducima.

U četvrtom poglavlju: **Osobnosti i razvoj krajišničkih epskih pjesama** govori o »bošnjačkom jeziku«, islamskim utjecajima, ulozu pjevača u održavanju, razvoju i formiranju tih epskih pjesama i zaključuje da su muslimanske pjesme pjevali i kršćanski pjevači, ali da su najznačajnije zabilježene od muslimanskih pjevača.

U petom poglavlju: **O arbanaškim krajišničkim pesmama i njihovom odnosu prema bosansko-hercegovačkoj muslimanskoj epskoj poeziji** govori o karakterističnim crtama albanskih pjesama o Krajišnicima uspoređujući ih s bosansko-hercegovačkim muslimanskim krajišničkim pjesmama kao zajedničkom balkanološkom fenomenu i interesima za njih od Vuka naovamo, o riječima stranog porijekla, vrijednosti, podudarnosti i sličnostima s bosansko-hercegovačkom muslimanskom junačkom poezijom, o Turcima Krajišnicima, o prometnim i privrednim vezama, vezama preko vojske, i naposljetku o povijesnoj identifikaciji krajiške epske poezije i njezinim karakterističnim sadržajima, motivima i drugim osobitostima — što omogućuje da se lakše shvati i pojam »arbanaške krajišničke epike u severnoj Albaniji i među Albancima koji žive u našoj zemlji (na Kosovu i Metohiji, u Crnoj Gori i Makedoniji)«.

U bilješkama uz svako poglavlje autor citira izvore i djela kojima se služio.

U **Zaključku** su sumirane glavne misli poglavlja: o specifičnim osobinama tih pjesama, oblicima, kompoziciji, strukturi, pjevačkoj tehnici i dr.

Ante Nazor

Miodrag Jaćimović, Lepopolje, Izd. 202
»Dečje novine«, Gornji Milanovac 1981,
152 str.

Ova knjiga ima predgovor Milutina Srečkovića, 141 »legendu«, popis pripovjedača i bilješku o autoru.

Pisac ne navodi kojoj vrsti usmene književnosti pripadaju doneseni tekstovi, ali u predgovoru Milutin Srečković naziva ih legendama. Slične je legende pisac objavio prije tri godine u knjizi **Kačerske legende**. Međutim, za većinu tekstova u knjizi bio bi prikladniji naziv predanja. Uzmimo, npr., tekst **Moravci**: »Po starom predanju (kurziv A. N.) vozile se vile visoko gore u nebesima u ogromnim kolima. Kako su silne i obesne nadletale današnje selo Moravce, otkaçi se ogroman točak od njihovih kola i sav narod pomori. Po tome što je točak narod pomorio, prozove se i selo Moravci.« Ili drugi tekst **Bele stene**: »U prvom velikom ratu u selu Brančićima izgiboše na Belim stenama grdni Srbi od Švaba. Nije prošlo mnogo, Srbi potisnuli Švabe opet na Belim stenama i gonili ih sve do Drine.« Tekst **Zaboravio kako se zove** anegdota je, itd.

U predgovoru pod naslovom **Vaskolik život čovekov** Milutin Srečković govoreći o sadržaju knjige kaže da za istraživača mitologije legende predstavljaju »dragocen izvor saznanja« jer nisu samo »oblik nesvesnog kolektivnog pamćenja«, već pokazatelj »kako se iz svakodnevnih sadržaja postojanja razvija i kako funkcioniše mitska shema svešti«; da se legenda ne može smatrati finalnim proizvodom narodne fantazije već naprotiv legenda se nalazi na samom početku zasnivanja jedne mitologije, pa zato najčešće i nije drugo do građa koja s ogromnom količinom života ulazi u umjetničku fakturu mita; da je ljepota legende u imenovanju predmetnosti koju narodna mašta unosi u svoju umjetničku radionicu; da se bez legende ne mogu proučavati ni etnopsihologija ni nacionalna mitologija; da se legende, koje je autor prikupio, uglavnom mogu podijeliti